

Kütüp-ha!-ne?

ben okudum, pek hazettim

Bir kış gününün ilk saatlerinde evin kapısını açıp "dışarıya" doğru yürümeye koyuldum. "Neyin dışına doğru yürüyorum?" diye kendi kendime soru sormaya başladım. Evin dışına mı, kendiliğimin dışına mı? Evin kapısı derken kendiliğimin kapısından mı bahsediyorum yoksa içinde bulunduğum mekaninkinden mi? Mekan ve kendiliğim arasında neden bir ayırım yapma uğraşı içine girdim ki? Aslında mekan da benim kendiliğim, kendiliğim de benim mekanım. Her iki kapı da birbirinden zıt yöne açılmıyor. Önemli olan dışarı çıkmak. Dışında olmak! Mekanın ve kendiliğimin dışında olup, her iki olguyu da dışarıdan izleyebilmek. Buraya kadar herşey çok güzel... "Dışarıya çıkmak, dışarıda olmak vs." diye dilime iki kelime takıldı onları tekrarlıyorum durmadan. Yeterli mi? Hayır! Eksik olan ve şu an benimde cevap veremeyeceğim bir şey var; dışarı ne demek? Neyi iç, neyi dış olarak algılayabilirim? Soyut kavramların da kendi içinde sınırlarını belirlemeden dışsallıktan ve içsellikten bahsedebilir miyim? Sınır koymak, anlamaya veya düşünmeye çalıştığım konuyu özgür bir algıyla değerlendirmeme neden olabilir mi? İnsan nereden başlayıp nerede biteceğini bimeddiği zaman her anlamda bir motivasyon bozukluğuna uğrar. Yürümek... Nereye kadar? Düşünmek... Nereye kadar? Uçmak... Nereye kadar? Nereye kadar sorusunu dogmatik bir sınır olarak değerlendirmemek gerek. Ve bu soruyu sürekli sorarak onun sınırlarını da genişletmek lazım. Tekrar geriye dönüp dışsallığı ve içselliği tartışacak olursak, neyin dış neyin iç olduğuna senin karar vermen lazım.

Peki ben bunları niye anlatıyorum? Kitap tanıtımı yapmak için. Ahmet İnam'ın "Hayatımızdaki İnce Şeylere Dair" adlı, fiziksel olarak kalın olmayan ama anlamsal olarak benim güçlüğü yanımda taşıdığım bir kitap İnam'ın kitabı. Kim demiş kalın kitaplar çok şey anlatır diye? Ve neden kalın kitaplara hayranlıkla bakar insan?

Kitap "Pan Yayıncılık" tarafından Ocak 2005'de sekizinci kez basılmış. Ahmet İnam şu an ODTÜ Felsefe Bölümü'nde profesördür. Mantık, bilim, dil, tarih, ahlak, estetik, iletişim felsefesi alanlarında dersler vermiş bu güne kadar. 1994'ten bu yana Gönül Felsefesi adını verdiği bir arayışın içindedir. 600'e yakın yayınlanmış makalesi var.

Kitap 41 tane makaleden oluşuyor. Bu makalelerin bazıları bir-biriyle konusal anlamda yakın ilişki içinde olurken bazılarının da ilişkileri çok uzak. Ama yok değil. Yaşamın içinde olan nesnelere ve öznelere arasında nereden baksak bir bağlantı bir ilişki vardır.

"Kendimizi yaşayamıyoruz, tanıyamıyoruz. Doya doya üzülüyor, doya doya sevinemiyoruz. Çevremize uyma, başkalarına göre yaşama endişesi, iç dünyamızı geliştirmemizi engelliyor. İçi olmayan sığ insanlar oluyoruz. Çok az sözcükle konuşuyoruz. Yargılarımız basmakalıp, dünyayı algılayışımız sıradan; sürünün silik 'koyunları' olup çıkıyoruz. İsyanimiz yok! Olsa da içimizde kalıyor. Etrafımızı kollayarak yaşadığımız için, 'herkes gibi', 'herkes kadar', 'bu kadar' olduğumuzu düşünüyoruz. Hayat 'anlam vererek' yaşanıyor. Hayata

nasıl bir anlam yüklüyorsak, hayatımız öyle oluyor. Anlam ufku-muz çok dar: Dünyanın 'bu kadar' olamayacağını anlayamıyoruz.

Hayat öylesine zengin ki! Bu zenginliği yaşamının elbette biyolojik, sosyolojik, politik, ekonomik, düşünsel, ideolojik, ilgili koşulları var. Bu koşulları aşabilmenin temel koşullarından biri, hayata karşı tavrımızı değiştirmekten geçiyor: 'Bu kadar değil' hayat! 'Ben bu kadar değilim.' Ötelerde bir can var. Olağanlığı içine tıkadığımız hayatın olağan üstülüğü var. Hemen önümüzde. Gözlerimizin önünde. Göremiyoruz."

Uzaydan bir canlı gelse ve nedir bu dünyanın durumu dese, yukarıda geçen bu cümleler herşeyi anlatmasa da bütün açıklığıyla, en azından uzaylı dostlarımıza bir fikir verir sanırım. Sanırım, Ahmet İnam'ın da uzaylı dostları var. Ve o da uzaylı dostlarına bişeyler anlatmak istemiş. Sahi uzay nerede? Uzaylılar kim?

Yazının bütününe baktığımız zaman sanki iki kavram var ve bu iki kavram yazının bütününe oturmamış gibi. Ben sınırlılık derken o sınırsızlık diyor. Ama anlaştığımız tek şey varsa o da dışından da bakabilmeye çalışmak hayata, kendimize, şeylere... İnam'ın söylediklerinin hepsine katılmakla birlikte söylediklerinin eksik olduğunu düşünüyorum. Eksik olan şey yaşamın içinden sınırların hepsini kaldırmak. İnsanın kendine koyduğu sınırlarla birilerinin ona dayattığı sınırlar arasında fark olduğunu düşünüyorum. İnsanın kendine koyduğu sınırlarlar başlığı da kendi içinde bölünebilir ve farklılık teşkil edebilir.

Mesela insanın bilinçli olarak kendi gelişimi için koyduğu sınırlar, kendi yaşamında bir köşe veya başka bir değişle basamak anlamında değerlendirilir. Tabii ki bu sınırlar yıkılıp, önümüze başka sınırlar çıkınca. Diğer taraftan insanın kendine koyduğu sınırlar,

insanın kendi içerisinde çürümesine ve kendinde kokmasına neden olabilir. Sınırı her zaman kötü olarak algılamak da özgürlüğü ve sınırsızlığı her zaman iyi algılamak birbirine eşitir. Ve bana göre de bu mutlak değer yargısı dogmatizmin anası ve babasıdır. Sınırsızlıktan ve özgürlükten bahsederken bunların bizim için anlamını mutlaklaştırmak, o karşı çıktığımız sınırların ve dogmatizmin içine girmemiz demektir. Ezberin, mutlak tanımlamaların ve mutlak algıların iyisi kötüsü yoktur. Düşüncenin iyisi kötüsü olmaz. Çünkü iyi olan bir düşünce kötü sonuç doğurabilirken, kötü olan bir düşünce iyi bir sonuç da doğurabilir bizim için. Birşeye iyi diyebiliriz kötü de diyebiliriz, diyelim son geldiğimiz noktada ama bunun da eksik bir tanımlama olduğunu bilelim.

Kitabın içinde buna benzer tartışmalar var. Günlük yaşamın problemlerinden, entellektüel yaşamın sorunsallarına kadar... İnam düşünmüş de düşünmüş, konuşmuş da konuşmuş.

Hayatın içinde neye ne kadar anlam yüklediğimiz ve bu anlamları ne kadar değiştirmeye ve dönüştürmeye açık olduğumuz çok önemli. Anlam arayışları içinde insan maddesel uçuculara ihtiyaç duymadan da çok rahat bir şekilde uçabilir ve bunun zevki her zaman hepsinden daha farklıdır. Uçmaktan korkmamalı ama uçmayı da kendimize tabulaştırmamalıyız.. Yaşamaktan ve hata yapmaktan korkmadan yürümeye ve geceleri kırmızı şarap içerken, komşunun ineklerinin möööölemesini dinlemeye devam. Bazen mööööleyen kim olduğunu karıştırıyorum. Mööööleyen ben miyim yoksa komşunun inekleri mi? Acaba ben de mööööleyince komşunun inekleri de benim onları dinlediğim gibi beni dinliyorlar mı? Sahi piramitlere ne oldu? Piramitlerin üstünde duran kim ya da ne? ☒

Haksızlığa Uğramış Bir Kitap

Niyazi Kızılyürek, Kıbrıs Defterleri, 1988

"Kıbrıslıları tarihsizleştiren, Kıbrıs Rum Burjuvazisi ve Kıbrıs Türk Yukarı Sınıfı, Kıbrıs'ın geleceği açısından ölüdürler. Onların tarihsel misyonu, tarihsel olarak, sosyalist güçlere devredildi..."

"Kendi kendini gerçekleştiremeyen Kıbrıs Rum Burjuvazisi ile Kıbrıs Türk Yukarı Sınıfı, bağımsız bir Kıbrıs gerçekleştiremezler..."

İnsan okuyup da beğendiği bir kitabı başka insanlara tanıtırken, o kitabı okumaları ve kendisinin haz duyduğu yönlerinden faydalanmaları amacını güder. Ancak Paşalar Papazlar söz konusu olduğunda bu amaca ulaşmak ne kadar mümkündür tartışma kaldırır. Paşalar Papazlar Kıbrıs'ta yayınlanmış kitaplar arasında en derin haksızlığa uğramış kitaptır fikrimce. Bizzat kendi yazarı ona haksızlık etmiş, yazılmasının üzerinden 10 yıl geçmeden fikirlerini değiştirmiştir. Bu topraklarda yaşanan ve "Kıbrıs Sorunu" adı verilen heyyulaya sınıfsal bir bakış açısı ile bakarak tahlil eden ve bugün bile yeni şeyler söyleyebilen bu değerli kitabın 2. baskısı ne yazık ki yapılmamıştır.

Abuk-sabuk her kitaba ulaşabildiğiniz kitabevlerimizin raflarında Paşalar Papazlar yoktur. Çünkü onu ne "Paşalar" sevmiştir ne de "Papazlar". Ne de sonradan pašalaşmışlarla, sonradan papazlaşmışlar. O, Kıbrıs'ın Elen ve Türk halklarına, yoksul emekçilerine ve köylülerine bilimsel sosyalizmin diyalektik dilini ulaştırmayı, en basit ve akıcı bir dille başaran komünist bir kitaptır. Zararlıdır... Bir anlamda edebi bir eserdir Paşalar Papazlar. Kendi kimliği vardır ve onun kimliği yazarından da, okuyucusundan da farklılaşmış; kendine ulaşılmasını bekleyen, kendine ulaşana en gizli sırlarını anlatan yaşlı bir bilgeye dönüşmüştür.

İlk bakışta göze çarpacak dizgi hatalarına ve Türk-Rum, Halk-Toplum-Millet kavramlarının yerli yerine tam oturtulmamasından kaynaklı anlam düşüklüklerine rağmen Kıbrıs tarihinin 1950-1974 arası dönemini açıklığa kavuşturan duru bir dili vardır Paşalar Papazlar'ın. Kitap ABD ve İngiltere'den başlayarak, Türkiye ve Yunanistan'a kadar tüm dış faktörleri kendi iç dinamikleri ve gelişme seyirlerinde takip ederken, bu dış faktörlerin Kıbrıs'ın iç faktörleri ile gerek ayrı ayrı gerek hep birlikte etkileşimini de diyalektik bir bütünsellikle aktarabilmektedir. Öte yandan Kıbrıs Türk Yukarı Sınıfı ile Kıbrıs Rum (Elen) Burjuvazisi'nin tarihsel koşulları, bunların gerek kendi iç muhalifleri ile (Kıbrıs İşçi ve Köylülükleri) gerekse dış faktörlerle ilişki ve çelişkilerini gözlerimizin önüne seren bir kitaptan bahsediyoruz. Kendi kendini anlattığı şekli ile kitap: **"Ampirik metotla a ile b'yi mekanik bir biçimde ayırmıyor. Ve a'da b'yi, b'de a'yı yakalamaya çalışıyor..." "Bu bağlamda, Paşalar Papazlar, Egemen Sınıfların organik aydınları ampiristlere karşı bir eleştiridir."**

Kitap toplam ondört makaleden, ek-metin ve belgelerden oluşuyor: "Kıbrıs Türk Yukarı Sınıfı ve Kimlik Sorunu", "İktidarsız

Kütüp-ha!-ne? ben okudum, pek hazettim

Bir Sınıf Kıbrıs Rum Burjuvazisi", "İç Güçlerdeki İç Çelişki", "Uluslararası Hegomonya Hiyerarşisi ve Kıbrıs", "1964 Dersleri", "1974 Dersleri", "Uluslararası Hukuk ve KKTC", "Azınlık Çoğunluk Dedikleri", "Siyasal Edilgenlik Üstüne", "Ana Doğuran Çocuk", "Fil Doğuran Ana", "Köksüz Kardeşler", "Adsız İhtiyacımız" ve "Bir İdeolojinin Serüveni" isimli makeleler gerçek bir bütünsellik arz ediyorlar. Bunların yanına eklenen Nacak, Halkın Sesi gibi gazetelerin ek metinleri ile, İngiliz, Yunan kaynaklarının gizli belgeleri gözlerimizin önündeki perdeyi kaldırarak bildiğimizi sandığımız bir sorunu bizlere yeniden öğretiyor.

Şimdi durun, mal-mülk, ova-dere, arsa-ev gibi dertlerinizden soyutlanarak bir kez daha düşünün ve kendinize şu soruları bir sorun: Kıbrıs Komünist Partisi üyeleri 1930'lu yıllarda neden Yunan bayraklarını indirip yaktı ve Enosis isteyen gruplara saldırdı? İngiltere Enosis'e karşı mücadele eden KKP üyelerini

neden tutukladı? KKP-AKEL'e dönüşürken nasıl Enosis'i savunmaya başladı? Hiçbir konuda anlayamayan Kilise ve İngiliz Sömürge Yönetimi KKP'ye karşı neden birleşti? 1950'lere kadar "biz İngilizden memnunuz" diyen Kıbrıs Türk Yukarı Sınıfı birden bire neden Taksim istemeye başladı? Halkın Sesi gazetesi atom bombasına karşı imza toplayan Kıbrıslı Türklere ve Nazım Hikmet'e neden "moskof uşakları" diyerek saldırdı? Eğer sorun yalnızca emperyalizmin oyunları ile oluştuysa İngilizle çatışan EOKA nasıl oldu da yaşama şansı buldu? 1959'a kadar çatışan iki toplum bir gecede nasıl ve neden ortak bir Cumhuriyet'te karar kıldı? ENOSİS isteyen Makarios ve Taksim isteyen Dr. Küçük neden/nasıl bir gecede fikrini değiştirdi? Ortada ortak bir cumhuriyet varken Türkten Türk'e kampanyası neden/nasıl devam etti? Tüm 60'lı yıllar boyunca Yunanistan ve Makarios neden birbirlerine düşüler? Makarios'a suikastler kim tarafından ve niye yapıldı? Enosis istemeyen Makarios muydu yoksa Yunanistan mı? Yunanistan'da neden darbe üstüne darbe yapıldı? İsmet İnönü 1964'te çatışan Kıbrıslı Türkleri ve Kıbrıslı Elenleri "Yunanistan ve Türkiye'nin çıkarlarını anlamıyorlar, hissi davranıyorlar"

diyerek neden eleştirdi? Eğer adayı bölen emperyalizmse 1974'de darbe yapan Yunanistan mı yoksa işgale kalkan Türkiye mi emperyalizme karşı geldi? Yoksa hiçkimse emperyalizme karşı gelmedi mi?

Bu soruların cevaplarının bulunduğu bir kitap düşünün... Ve şimdi de o kitabı kitabevlerinde neden bulamadığınızı düşünün... Paşalar Papazlar, Baraka'nın bir yayınevi olduğu zaman ilk basması gereken kitaplardan biridir. Bu, Kıbrıs'ın emekçi insanlarına yazılmış ancak adresine ulaşmamış bir mektuptur. Bu mektup mutlaka birileri tarafından yerine ulaştırılmalıdır. Ancak o gün gelene kadar kütüphanemizde okuyabileceğiniz veya fotokopisini sizin için temin edebileceğimiz bu kitabı mutlaka okumalısınız.☒

